

Болдуєва О. В.,
*к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту Класичного приватного університету,
м. Запоріжжя, Україна*

ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ БАНКІВ У ФОРМУВАННІ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Одним із бар'єрів, що перешкоджають гармонізації ринкової інфраструктури, на думку «Групи тридцяти» і «Групи Джіованніні», є відсутність уніфікованих технологій та інтерфейсів.

За уніфікацією технологій та інтерфейсів, йде також стандартизація документообігу, оскільки у випадку відмінності в прийнятих стандартах, організація електронного документообігу стає неможливою. Комерційні банки як професійні учасники фінансового ринку вже давно користуються між собою встановленими форматами для укладення угод по міжбанківському кредитуванню. Безумовно, спостерігається і ефективне використання розроблених і всіма визнаних засобів зв'язку, в даному випадку мається на увазі система SWIFT, проте у рамках укладання позабіржових угод на ринку цінних паперів і обслуговування електронного документообігу відстежується чітка тенденція до неузгодженості форматів використовуваних документів.

На рівні найбільших структуроутворюючих елементів українського ринку цінних паперів система електронного документообігу вже практично стала стандартом при здійсненні тих чи інших операцій. Проте серед інших професійних учасників фондового ринку до встановлення загальних стандартів документообігу ще досить далеко. Нами, в свою чергу, пропонується використання системи SWIFT як основи для організації електронного документообігу між іншими професійними учасниками ринку цінних паперів.

Для використання SWIFT на українському фондовому ринку необхідно: впровадження стандартів повідомлень з цінних паперів - ISO 15022; скорочення витрат на підключення та роботу в мережі шляхом shared connection, в т.ч. на базі створення сервіс-бюро; впровадження інфраструктурних проектів, що дають можливість врахувати інтереси різних учасників фондового ринку. Забезпечити впровадження міжнародних стандартів ISO 15022 на українському фондовому ринку і розширити коло учасників SWIFT можуть регулятори ринку - перш за все НКЦПФР, а також саморегульовані організації.

Тому потрібно більш активно співпрацювати з цими організаціями у зазначених напрямках. Враховуючи той факт, що практично 100% цінних паперів українського фондового ринку має бездокументарну форму, організація загального електронного документообігу на фондовому ринку, повинна пройти практично без перешкод. Саме комерційні банки, що мають багатий досвід обміну уніфікованими електронними повідомленнями повинні сформувати основні принципи та стандарти такого документообігу. Стандартизація електронного документообігу повинна, безумовно, здійснюватися в рамках об'єднань профучасників, що входять у саморегульовані організації. При цьому самі саморегульовані об'єднання профучасників повністю підтримують ідею розвитку електронного документообігу.

З точки зору оцінювання одержуваного економічного ефекту від розвитку стандартизації організації професійної діяльності на ринку цінних паперів і встановлення загальноприйнятих стандартів електронного документообігу між учасниками фінансового ринку, які, безумовно, матимуть позитивний вплив на підвищення рівня конкурентоспроможності всього фінансового ринку України в цілому, потрібно також врахувати й попередити можливі негативні наслідки від виникнення монополій на встановлення вищезазначених стандартів.

Нами пропонується створення в рамках діючих саморегульованих організацій науково-дослідних центрів, до компетенції яких має входити таке: оцінювання вже розроблених технологій обліку та здійснення операцій з цінними паперами; відбір найбільш ефективних систем організації професійної діяльності на ринку цінних паперів; внесення пропозицій про включення нових розробок у стандарти професійного обслуговування та електронного документообігу.

Буснюк С.В.,
*аспірант кафедри фінансів Луцького національного технічного університету,
м. Луцьк, України*

ФІНАНСОВИЙ КАПІТАЛ КЛАСТЕРНИХ СТРУКТУР В УКРАЇНІ

В сучасних умовах розвитку світової економіки все більшої актуальності набувають інтеграційні процеси, що виникають як результат пошуку економічними одиницями нових шляхів ефективної діяльності та стабільності розвитку. Будь-яке інтегроване об'єднання має ряд переваг над окремо функціонуючими одиницями та певні якості, які не характерні для жодного із структуроутворюючих елементів. Фінансовий капітал виник саме з появою таких складних, багаторівневих економічних систем і виступає в якості одного із основних інтегруючих факторів.

В економічній науці термін «фінансовий капітал» по-різному розглядався та розглядається. На сьогоднішній день є мізерною кількість наукових праць, які б комплексно досліджували економічну суть фінансового капіталу. Не зустрічається в літературі однозначного бачення, ряд дослідників взагалі не пояснюють і не виділяють такий капітал. Часто фінансовий капітал ототожнюється з грошима, грошовим капіталом або капіталом у грошовій формі. Зустрічається трактування даної економічної категорії як інтеграції банківського і промислового капіталу. Фінансовий капітал – це один з головних факторів виробництва, що відображає процес створення і використання фінансових ресурсів як окремого підприємства, так і цілої держави. З точки зору конкретного суб'єкта господарювання фінансовий капітал – це сукупність власних та позичкових фінансових ресурсів, що використовуються суб'єктами підприємницької діяльності як джерело фінансування активів компанії з метою отримання прибутку на постійній або тимчасовій основі.

Беззаперечним є той факт, що розвиток економіки України в сучасних ринкових умовах неможливий без впровадження інноваційних інтеграційних структур. Зокрема і таких, що успішно функціонують у світовій практиці приносячи компаніям очікуваний фінансовий ефект, а регіонам сталий економічний розвиток. Серед нових форм корпоративного розвитку і слід назвати так звані кластерні структури, що є однією з ефективних форм організації інноваційних процесів. Кластер – це сконцентровані за географічною ознакою групи взаємопов'язаних компаній, спеціалізованих постачальників, постачальників послуг, фірм у відповідних галузях, а також пов'язаних з їх діяльністю організацій у визначених сферах, що конкурують між собою і разом з тим провадять спільну діяльність. Слід зазначити, що процес кластеризації відрізняється від традиційних програм економічного і соціального розвитку тим, що головне значення у структурі набуває органічний взаємозв'язок корпоративних утворень різних сфер діяльності з державними і науковими установами.

Кластер як інноваційна форма взаємодії капіталів передбачає вкладення у процесі діяльності певної частини капіталу учасників інтегрованого утворення. Важливим є визначення чіткої схеми формування фінансового капіталу і особливостей характерних для даного процесу у кластерній структурі. Метою формування фінансового капіталу є задоволення потреби суб'єктів економічної діяльності у джерелах фінансування необхідних активів, оптимізації їх структури для забезпечення їх ефективного використання. Достатній об'єм капіталу та забезпечення його оптимальної структури, забезпечує необхідні темпи розвитку, достатню фінансову гнучкість, постійну рівновагу в процесі розвитку, а також мінімізує фінансові ризики.

Формування фінансового капіталу кластерної структури має свої особливості, що пояснюється самою її суттю. На процес формування капіталу кластерної структури впливає склад учасників об'єднання, наявність науково-дослідних установ, фінансово-кредитних інституцій, венчурних та інвестиційних фондів, організаційно-правова форма, напрям діяльності. Джерелом формування фінансового капіталу кластерної структури можуть бути як власні так і позичкові фінансові ресурси. Останні можуть надаватися банківськими, фінансово-кредитними установами, а також урядами держав та міждержавними об'єднаннями, що є ініціаторами або просто підтримують створення кластерів. Слід також зазначити, що банк може виступати не лише позичальником, а й інвестором, отримуючи право на частку прибутку в результаті діяльності інтегрованої структури як повноправний член об'єднання. Формування фінансового капіталу у кластері здійснюється також через залучення венчурного капіталу та прямих